

1. Úvod

Pozornost úzce souvisí s procesem vnímání. Je to psychická funkce sloužící v podstatě tomu, abychom se nezbláznili z toho kvanta podnětů, které jsou kolem nás, a abychom dovedli vybírat jen ty informace, které pro nás mají v dané situaci nějaký význam. Pozornost je vlastně výběr, zaměření. Naše nervová soustava má omezenou kapacitu a je tedy třeba už na počátku příjmu informací vytrídít ty významné a ignorovat ty méně významné.

Za téma našeho experimentu jsme si vybraly pozornost. Výzkum spočíval v tom, že jsme si vybraly dvě věkově odlišné děti a s nimi provedly předem vypracovaný test pozornosti. Výzkum jsme následně zpracovaly, vyhodnotily a přednesly v semináři. K praktické části náleží také část teoretická, která charakterizuje pozornost, vývoj pozornosti v jednotlivých fázích a jednotlivé aspekty pozornosti.

2. Teoretická část

2.1 Definice pozornosti

Pozornost (lat. prosexie) představuje výběrovou orientaci vědomí (stav myslí, míra uvědomování si sebe sama, světa), ve které vždy bezděčně či záměrně vystupují určité „figury“ na méně ostrém „pozadí“. Adekvátnost figury je rozhodující pro správné postížení smyslu i účinnost reagování. Aktuálně ji lze přirovnat ke svalu duševní práce, po určitém zatížení vyžaduje vždy regeneraci.

Tvoří nespecifickou součást vnímání, myšlení, prožívání i chtění. Vývojem i cvikem se její vlastnosti (intenzita, stabilita, kolísavost a rozsah) zlepšují.

Pozornost se podílí na celkovém stavu organismu – psychofyzilogický pojem AKTIVACE (připravenost, pohotovost k činnosti, výkonu). Počet aktuálních obsahů vědomí je omezen (únava pozornosti, ochranná funkce). Vědomí rozlišujeme na luciditu – jasnost, a vigilitu – bdělost, čilost.

2.1.1. Stupně pozornosti

1. *stupeň* (excesivní bdělost) - vědomí „vyplněno“ prožíváním afektu; pozornost – difuzní, nelze koncentrovat
2. *stupeň* – „bdělé vědomí“- stav selektivního vnímání; pozornost – optimální intenzita + dlouhodob. koncentrace
3. *stupeň* - uvolnění bdělosti, snížená koncentrace, těkání pozornosti (scanning)
4. *stupeň* – denní snění – pozornost věnována vlastním myšlenkám, představám a fantaziím
5. *stupeň* – REM fáze spánku – sny, vědomí nejbliže bdělosti

6. stupeň - hluboký spánek (zachovány motorické reakce)

7. stupeň – bezvědomí, bez motor. reakcí – kóma

„rozšířené vědomí“ – transcendentální zážitky, mystická zkušenost

2.2 Vývoj pozornosti – obecně

Bezděčná pozornost (neúmyslná, pasivní, spontánní)

- prvotní forma pozornosti - z orientačně-pátracího reflexu
- převládá do počátku ml. škol věku (6-7 let)
- střídá se záměrnou – plynulé přechody!
- podněty: náhlé, nápadné, silné, nové, neznámé, kontrastní
- i podněty z vnitřku – starosti, problémy, konflikty, snění, prudké emoce
- „iritabilita“ – vlastnost intenzity podnětu, abychom si všimli
- ovlivněna potřebami nebo zájmy (motivační sféra, podvědomí)

Protivolní pozornost

- nedaří se pozornost přesunout (bolest zubů)

Záměrná pozornost (úmyslná, volní, aktivní):

- vázána na celkový vývoj
- je náročnější a vyčerpává, souvisí se zráním nervové soustavy (myelinizace nervových vláken)
- podmíněna rozvojem myšlení, představivosti, paměti, vědomí cíle a s rozvojem volního jednání a charakterovými vlastnostmi (+ motivace, zájmy)
- nastupuje až si dítě dokáže vytknout v činnosti např. ve hře, určitý cíl a udrží ho v paměti
- základem je vzbudit u dítěte **zájem** o činnosti, úkoly – bezděčná přerůstá v záměrnou – je pěstována

2.2.1 Vlastnosti pozornosti

1. Soustředěnost (koncentrace)

- udržet pozornost po určitou dobu
- čím je okruh jevů užší, tím je stupeň koncentrovanosti vyšší
- míra soustředění závisí na činnosti, kterou vykonáváme a na míře jejího osvojení (cvik)

- **vigilance** – dlouhodobá koncentrace (orchestr)
- **tenacita** = výdrž, vytrvalost, udržet pozornost vytrvale směrem k jednomu podnětu dlouhou dobu; stav nejvyšší pozornosti, největší vypětí, nejvyšší intenzita zpracování – kosmonauti/ty při přistání, koncertní klavíristé/ty

2.Rozsah (kapacita)

- množství prvků, kt. můžeme při jejich současném výskytu zachytit
- závisí na krátkodobé paměti!
- měření rozsahu: krátké předložení předmětů – kolik ZO postřehnou + zapamatují
- dospělý průměrně 7 prvků

3.Zaměřenost

- pozornost upoutá, co nás zajímá, souvisí s naším cílem
- krátkodobá x celoživotní
- „ustanovka“ (rusky) – gruzínská psychologická škola

4.Výběrovost (selektivita)

- vybírání pro nás podstatného (zkušenosti, motivace)
- soustředění na jednu vybranou věc (nevnímá okolí)
- učení + poslech hudby – stejně se přeruší kvůli přetížení - může navozovat sníženou úroveň koncentrace

5.Stálost (stabilita)

- je charakteristikou pozornosti v čase = udržení pozornosti na určitém objektu nebo činnosti po dobu určitou
- stálost pozornosti je tím větší, čím je vnímaná skutečnost mnohotvárnější
- =>pedagog volit pestré metody práce, střídat činnosti (zejména ml. škol. věk)

6.Rozdělení(distribuce)

- zaměření pozornosti na dvě nebo více činností či prvků současně
- rozdělení tím lépe, čím jsou odlišnější obě činnosti a čím více probíhá jedna činnost zautomatizovaně (např. uklízení u televize)
- Sporné: nakolik je to rozdělení a nakolik PŘESUN pozornosti

7.Přenášení(pohyblivost, dynamika) – vigilita - čilost

- vlastnost umožňuje rychle a plynule přenášet pozornost z jedné činnosti na druhou
- při střídání činností, úloh (stíhá víc věcí záraz)
- rozmanitost a pestrost podnětů a činností pomáhá udržovat pozornost

8.Kolísání

- pravidelné, periodické, přirozené **výkyvy intenzity** pozornosti
- biologický ochranný smysl - vyčerpaná centra se regenerují
- za normálních podmínek jedinec neuvědomuje - nedochází k narušení kontinuity poznávání
- Bourdonův škrtačí test – kolísání=chyby, zpomalení tempa
- záměrné vyvolání při optických klamech

Fluktuace

- větší odklony, výkyvy či přesuny pozornosti
- neschopnost intenzivního soustředění
- příčina: vnitřním rušivý konflikt, působení silných emocí (zlost, zamilovanost)

2.2.2 Činitelé ovlivňující pozornost

1) Pozitivní

- mikroklima - ticho,světlo, kyslík
- obsah,zajímavost,náš zájem
- denní režim (přestávky,pestré činnosti), soulad s naším biorytmem
(nejvyšší aktivační hladina 11 hod. dopoledne; 14 – 15 hod. snížená aktivace; kolem 17 hod. se zase zvyšuje)
- psychický stav (dobrá nálada)
- zdravotní stav

2) Negativní

- mikroklima - hluk,málo světla, škodliviny, vydýcháno
- drogy, alkohol, léky
- povaha činnosti, úkolu - stereotypní, monotónní

- psychický stav (rozrušení, špatná nálada, konflikty mezi lidmi, příliš silné emoce – čilost, ale roztržitost)
- nedostatek spánku, spěch, stres
- snížená pozornost v důsledku neuspokojení primárních potřeb

2.3 Vývoj pozornosti do 6-ti let

Výkonnost pozornosti závisí na cviku, motivaci, životosprávě apod. Její ohraničenost je určována omezeností duševní energie a po jistém zatížení je tedy nutný určitý čas pro regeneraci. Vývoj stability pozornosti studovalo mnoho badatelů. Údaje o vztahu věku a délky trvání hry shrnul Rubínštejn do následujícího přehledu.

Věk dítěte	Trvání hry
Roky	Minuty
0,6 – 1	15,5
1 – 2	21
2 – 3	27
3 – 4	50
4 – 5	83
5 – 6	96

2.4 Pozornost u kojence

Kojenec je dítě ve věku 2 – 12 měsíců. Pozornost se u kojence projevuje nejprve zrakovou a sluchovou dominantou. Základem je vrozený orientačně pátrací reflex. Stabilita soustředění je ale zpočátku jen krátká a rozsah malý. V průběhu prvního roku se doba experimentace postupně stále zvyšuje na úkor spánku. V 7. - 8. měsíci již může trvat i 15-20 minut. Dítě je stále obklopeno mnoha podněty vynucujícími si pozornost. Některé vyžadují bezprostřední odpověď, jiné jsou reálně spíše indiferentní. Pro dítě však není dosud snadné rozpoznat jejich významnost. Další vývoj pozornosti a vnímání tedy souvisí s postupnou vnitřní organizovaností koncentrace – jinak by chování zůstalo chaotické a neefektivní.

2.5 Pozornost u batolete

Batole je dítě v rozmezí od 1 do 3 let. Doba bdění se postupně prodlužuje (ve 2 letech na 5 – 6 hodin), po celé období batolete se ale z důvodu regenerace nervového systému ještě neobejde bez denního spánku (celkem potřebuje spát 12 – 13 hodin). Délka soustředění při

hře se tedy rychle zvětšuje. V batolecím věku tak jednorázově nedosahuje – i u tak rozmanité činnosti jakou je hra – ani půl hodiny. Délku pozornosti postupně neovlivňuje jen vnější poutavost materiálu, ale stále více i vnitřní záměr dítěte. Přes určité náznaky úmyslné pozornosti však převládá bezděčnost a tékavost. Pozornost je tedy dosti labilní a unavitelná. Vzhledem k přetrvávající nestálosti je proto ještě dobré ji navádět pokyny.

2.6 Pozornost u dětí předškolního věku

Předškolní věk (4 – 6 let) je posledním stadiem raného dětství. Slabé nervové buňky neumožňují v raných vývojových fázích ještě dlouhodobější jednorázový akt pozornosti. K posilování stability pozornosti a zvyšování její záměrnosti pomáhají např. konstruktivní hry, samostatně plněné jednoduché povinnosti, ale koneckonců i dětmi oblíbená televize. Aby však vysedávání u ní účinněji podněcovalo duševní rozvoj, je dobré s dětmi o pořadech hovořit a nechat je třeba i namalovat své dojmy apod. To prospívá jak všímavosti, paměti, představivosti a schopnosti formovat vlastní myšlenky, tak i emotivně a rozvoji jemné motoriky. Větší stabilita a záměrnost pozornosti je koncem stádia patrná i v menší ochotě k odpoutávání od činnosti. Odpověď: „Ještě ne, ještě jsem to nedodělal!“ si tedy již zasluhuje respekt a vážnost.

Vlastnosti pozornosti je možné posilovat také speciálními úkoly, např. vybarvováním totožných obrazců ve směsi trojúhelníků, obdélníků atp., anebo postřehováním krátce promítaných a stále komplikovanějších předloh atp. Vnímání na úrovni „pozorování“ postupně stále více odpoutává od bezprostředního manuálního zacházení s předměty.

2.7 Pozornost u dětí mladšího školního věku a v prepubertě

Dítě s dostatečně rozvinutou poznávací potřebou lehce získává adekvátní motivy k učení a snadněji zvládá přechod k záměrnému uplatňování pozornosti, což urychlí i zkvalitňování jejich vlastností. Dítě tak záhy dosáhne základních předpokladů optimální organizace psychické činnosti. Na počátku prvního stupně je nutné u mnohých žáků počítat se slabou, krátkodobou a pasivní bezděčnou pozorností, převahou vzruchu nad útlumem a neschopností odolávat rušivým vlivům. Vůlí ovládaná záměrná pozornost je pro ně ještě značně vyčerpávající. Kvalita pozornosti ale podstatně určuje i úroveň ostatních poznávacích procesů a účinnost učení. Děti často nevyřeší úkol ne proto, že by toho nebyly schopny, ale například proto, že se nedostatečně soustředili při jeho zadávání.

Stabilita pozornosti od počátku školní docházky zvolna narůstá. Děti 6 – 7leté vytrvají v aktivní soustředěné pozornosti jen asi 10 – 12 minut, děti 8 – 9leté až 15 – 20 minut, děti 10 – 12leté se dokážou soustředit i na méně poutavou činnost již 20 – 30 minut. Po jedenáctém roce jsou pak již žáci schopni vykonávat i vysloveně nudnou činnost (například opisování) až 40 minut bez větších výkyvů. Délka soustředění je však obecně podmiňována i charakterem činnosti a svou roli hraje později i vzrůstající vyhraněnost zájmové orientace. Z hlediska

rozsahu lze pozorovat v průběhu prvního stupně také nárůst počtu prvků postřehnutých v jednom okamžiku ze 4 – 5 až na 6 – 7.

Intenzita i stabilita pozornosti závisí také na vhodné bezprostřední motivaci a pestrosti hodiny. Nedostatečné autoregulační mechanismy je třeba kompenzovat optimální organizací vyučování. K aktivaci pozornosti přispívá učitel především: dovedností upoutat pestrostí, uspořádaností a návazností látky, s přiměřeností jejího obsahu i rozsahu.

Schopnost učit vyžaduje i nezbytnou úroveň formální prezentace látky, tj. intonaci, gestikulaci, mimiku atp. Těmito znaky vyjevuje učitel i svůj osobní postoj k předmětu, profesi a dětem. V nižších třídách je pro krátkodobější a častější buzení pozornosti s obnovou motivace k činnosti nezbytné i střídání forem práce, využití hrových prvků a alternativních vyučovacích metod či přístupů, zařazení oddechových relaxačních chvil, cviků atp. Hojně užívání názorných demonstrací snad už ani není nutné zdůrazňovat.

Skutečné mistrovství učitelské profese ale zahrnuje i umění přiblížit se světu dětí, věnovat každému adekvátní pozornost, schopnějším uložit i něco navíc, slabší povzbuzovat a spoluprožíváním usměrňovat a vést jejich pozornost. Podmínkou úspěchu je i zralý společenský cit, laskavost a smysl pro humor.

V této souvislosti je třeba také připomenout, že v procesu učení a společenskému přizpůsobování hraje nezanedbatelnou roli i temperament, jako vrozená neuro-humorálně podmíněná dynamika veškerého duševního dění, včetně vnějšího projevu. Děti s dispozičně slabší nervovou soustavou hůře snášejí jakékoliv duševní vypětí, bývají tedy pasivnější i při vyučování. Na druhé straně se u nich však zřídka setkáváme se sklonem k verbální či fyzické agresivitě.

2.8 Pozornost v období puberty a adolescence

Pozornost spočívá ve výběrovém soustředění vědomí na určitý výsek reality či duševního dění. Je nespécifickou součástí funkce všech procesů a útvarů psychiky. V pubertě ovlivňuje vlastnosti pozornosti nejen oslabená nervová soustava jako důsledek rychlého růstu a hormonální přestavby, ale také značný rozsah a nevyhraněnost zájmů, včetně zvýšené orientace na fázově specifické problémy a úkoly. Pozornost pubescentů tak není dostatečně stabilní a její intenzita často kolísá. To tedy poznamenává i kvalitu duševních výkonů. Na jedné straně se zdokonaluje a zpřesňuje diskriminace podnětů, na druhé se zároveň přechodně zhoršuje pozornost, narůstá unavitelnost, emoční labilita atp.

Každé zúžení možného vjemového zisku má za následek nedostatečné podklady pro utváření pojmů, formulování jejich obsahu, odražení vztahů, souvislostí a dynamických struktur. Je-li pozorování neúplné a zatížené chybami – ať jde o odražení jednoduchých fyzikálních jevů či podstatně složitějších mezilidských vztahů – pak z něj zákonitě vyplývají i nepřiléhavé závěry. V průběhu dospívání se však stále více uplatňuje i záměrné, plánovité a systematické „pozorování“.

V adolescenci je již zaměření pozornosti podstatně vyhraněnější a zvláště v oblasti specializace je výrazněji poutána funkční významností jevů a vztahů reality. S dovršením rozvoje myšlenkových operací je zcela opuštěn také „kognitivní egocentrismus“ (iluze, že jsou „středem světa“). Pubertální subjektivita a siucentrismus jsou v adolescenci vystřídány stabilnější a přesnější koncentrovaností spojenou s uplatněním abstrakce, širších poznatků a životních zkušeností. Adolescent je tedy již schopen vést pozornost „pochopenou objektivní významností“.

S. Szuman zkoumal vnímání obsahu obrazů. Například na obraze A. Grottera „Hlad“ dokázaly 7leté děti vyjmenovat výrazně méně prvků než 11leté, kromě dalšího nárůstu počtu postřehnutých prvků a vztahů teprve 13-letí pubescenti dokážou pochopit význam celku. Od 12 let je pak již charakteristický nejen realistický vztah k obsahům, ale postupně se objevuje i chápání metafor, symbolů a jiných znaků.

2.9 Poruchy pozornosti u dětí

Unavitelností pozornosti, neschopností zaměřit se na podstatné podněty se vyznačuje *dysgrafie, dyslexie a dysortografie*. Nedostatkem pozornosti, její snadnou unavitelností trpí také *hyperaktivní děti* (s ADHD a ADD). Je tedy dobré je zaměstnávat neustále novými podněty. Dlouhodobě přetrvávající přelétavost pozornosti může být známkou *slabomyslnosti*.

2.9.1 Poruchy pozornosti

- Nesoustředěnost
- Rozptýlenost – porušena koncentrace a tenacita
- Roztržitost – nesoustředěnost, nepřítomnost duchem (pružně nepřenáší pozornost)
- Hypoprosexie – snížená pozornost (únava, deprese, neurózy)
- Paraprosexie – pozornost zaměřena nesprávným směrem ve stavu napjatého očekávání
- Hyperprosexie – přehnaná pozornost upřena na podnět, myšlenku + sebezpozorování – hypochondrie)
- Aproxie – pozornost je zcela vymizelá, není schopen se na nic soustředit

2.9.2 Poruchy pozornosti a hyperaktivity (ADHD)

- nepřiměřená úroveň pozornosti, nadměrná aktivita a impulsivita
- neschopnost dodržovat pravidla chování, provádět opakovaně po delší dobu určité pracovní výkony
- Chybný obraz: nevychované a drzé dítě - nevhodným přístupem učitele vývojové oslabení ještě posilováno

- Z tohoto pohledu je včasná, systematická a komplexní náprava nezbytná nejen pro aktuální stav dítěte, ale i pro jeho individuální a sociální vývojové perspektivy.

2.9.3 Terapie poruch pozornosti

- systematický výcvik koncentrace pozornosti (+ prvky relaxace, jógy)
- výchova celé osobnosti k větší sebekontrolě - např. nácvik autoregulace učení (viz. Čáp. Mareš Psychologie pro učitele str 505-525)
- práce s rodinou a školou (nejčastěji Kognitivně-behaviorální terapie)
- úprava režimu dne, vytvoření vhodných pracovních podmínek a návyků (střídání činností, přestávky po 15-20 minutách)
- psychostimulancia (u nás Ritalin)

EEG biofeedback

- snímací elektrody, EEG snímač zachycuje mozkové vlny a předává je počítači
- zpětná vazba je informace o tom, jak fungují mozkové vlny v konkrétním okamžiku
- na PC je vidět formou HRY – hraje se silou myšlenky, vůlí
- operantním podmiňováním – posílení žádoucí aktivity, inhibice nežádoucí

3. Praktická část

3.1 Vlastní výzkum

Poloviční předloha číselného čtverce:

45 18 37									
54	73	82	53	12	58	69	61	19	63
26	72	48	85	27	17	81	96	21	52
38	75	43	57	23	28	18	25	46	59
84	71	95	37	65	62	16	93	56	91
45	39	83	51	15	35	79	32	97	34

Číselný čtverec, celková předloha:

91	52	1	72	29	65	42	22	3	18
80	16	97	49	20	20	84	69	9	55
12	44	35	27	77	63	5	46	93	26
62	98	39	56	11	79	30	73	33	76
83	60	32	24	67	36	59	13	51	95
21	90	74	45	54	28	89	48	43	61
75	34	14	6	70	82	17	58	85	38
4	94	57	47	40	50	31	66	7	23
88	25	68	19	64	37	99	71	15	86
8	41	92	81	2	96	53	10	100	78

1.ÚKOL: Dítě má přeházená čísla nahlas přeříkávat postupně jak jdou po sobě, a to v deseti po sobě následujících pokusech. Měříme čas a chyby v každém pokusu.

2.ÚKOL: Dítě má vyhledávat jenom určitá čísla, opět deset pokusů za sebou. Měříme čas a chyby v každém pokusu.

Nikol – 9 let

- Navštěvuje 3. třídu ZŠ
- Na pololetní vysvědčení měla samé jedničky
- Je sportovně nadaná – hraje tenis, chodí do kroužku moderního tance
- Má 2-letou sestru, o kterou se ráda stará
- Nikolka se snažila co nejrychleji přečíst čísla, záleželo jí na tom, aby je měla správně a za dobrý čas
- Paní učitelka o ní říká, že na svůj věk dokáže pozornost udržovat celkem dlouho.
- 2. ÚKOL: Vyhledání jen určitých čísel

- Čísla: 54, 48, 33, 16, 88, 78, 82, 27, 69, 9
- Nikolka vždy vyhledala čísla správně, neudělala žádnou chybu.
- Největší potíže: 69, 16
- ZÁVĚR: Nikol je cílevědomé děvče, dokáže svou pozornost vědomě udržovat a koncentrovat ji na určitý podnět. Dokáže se cíleně soustředit, její pozornost je na její věk na velmi dobré úrovni.

Tomáš – 7 let

- Navštěvuje 2. třídu ZŠ
- Na pololetní vysvědčení měl 2 dvojky (VV, prvouka)
- Není sportovně aktivní – počítač, hry, DVD...
- Baví ho matematika, informatika, technika
- Nemá sourozence
- Zezačátku nepříznivý přístup k výzkumu, pak snaha
- Podle paní učitelky má roztěkanou pozornost, nedokáže se déle soustředit na jeden podnět, jeho pozornost zaujme pouze to, co ho zajímá a baví
- 2. ÚKOL: Vyhledání jen určitých číslíc
- Čísla: 54, 48, 33, 16, 88, 78, 82, 27, 69, 9
- Největší potíže: 88, 82, 69
- Čísla často zaznačil špatně (např. místo 54 zatrhl číslo 45, místo 16 číslo 26...)
- ZÁVĚR: Tomášek se snažil, ale i přes jeho snahu jeho pozornost rozptylovaly okolní podněty. Udělal několik chyb, které se ale v jeho věku dají tolerovat. Záměrná pozornost je průměrná, stále ještě převažuje bezděčná pozornost. Déle se dokáže soustředit na to, co ho baví a zajímá.

Srovnání Nikol vs. Tomáš

- Nikolka byla podstatně soustředěnější a sebejistější, záleželo jí na tom, jak ve výzkumu dopadne. Snažila se, její pozornost je na její věk nadprůměrně rozvinutá.
- Tomáškoví dělalo problém déle se soustředit, ale to je podmíněno věkem a též si ještě nebyl plně jist v číslech, která ještě nemá v paměti tak upevněná. Jeho pozornost je úměrná jeho věku, není ani nadprůměrná ani podprůměrná. Převládá ještě bezděčná pozornost.

4. Závěr

Nápad s experimentem a následnou seminární prací v nás původně vyvolal pocity nervozity a nadměrné práce. Když jsme se ale do výzkumu pustily, začalo nás to bavit a postupem času jsme zjistily, že tato práce a aktivita pro nás může být hodně přínosná a užitečná a může nám v budoucnosti pomoci. K výzkumu jsme měly k dispozici bohužel jenom 2 děti, jelikož jsme byly jednou z prvních skupin a nebyl dostatek času. Ale i díky těmto dětem (Tomáškovi a Nikolce) se nám výzkum dokázalo provést a vyvodit z něj dostačující závěry. Jak je patrné z našeho výzkumu, pozornost s narůstajícím věkem rapidně roste, stává se čím dál více záměrnou a ustaluje se. Soustředěnost nabývá také větších časových rozměrů. Je důležité, aby se u dětí pozornost rozvíjela vhodnými podněty, hrami apod. Zaměřenost pozornosti je hlavním činitelem v získávání informací, pozornost můžeme rozvíjet v průběhu celého života...

5. Seznam použité literatury

ŠKUBALOVÁ, T. Re: Presentace – doplnění k tématu POZORNOST [elektronická pošta]. Message to: Denisa Svobodová [cit. 2009-05-07]. Osobní komunikace.

Doc. PhDr. ČAČKA, O., Psychologie duševního vývoje dětí a dospívajících s faktory optimalizace, Brno: MU Brno, 2000, s. 171. ISBN 80-7239-060-0